

PARLAMENT DE CATALUNYA

A LA MESA DE LA COMISSIÓ DE CULTURA

APORTACIONS PER ESCRIT (NÚM. 343-00241/15) DE LA FEDERACIÓ DE MUNICIPIS DE CATALUNYA AMB RELACIÓ AL PROJECTE DE LLEI DE DRETS CULTURALS DE CATALUNYA (TRAM. 200-00017/15)

Data: 16 de juny de 2026

David Bote Paz

President de la Federació de Municipis de Catalunya

Aportació escrita de la Federació de Municipis de Catalunya amb relació al Projecte de Llei de drets cultural de Catalunya (núm. 343-00241/15).

«Benvolguts i benvolgudes membres de la Comissió,

La Federació de Municipis de Catalunya (FMC) agraïm la possibilitat de comparèixer davant aquesta Ponència per participar en el debat sobre el Projecte de Llei de Drets Culturals de Catalunya, aprovat pel Govern de la Generalitat en la sessió del dia 2 de setembre de 2025, amb la voluntat d'establir un marc jurídic integral per al reconeixement, la garantia i el desplegament efectiu dels drets culturals de totes les persones que viuen i treballen a Catalunya.

Amb caràcter previ, cal indicar que a l'octubre de l'any 2024 vam presentar observacions a l'Avantprojecte de Llei de drets culturals de Catalunya, que van ser estimades modificant el redactat dels arts. 33.2 i 34 per incorporar la referència expressa al principi d'autonomia local i suficiència financera. Amb tot, per tal d'elaborar el present document, posarem una atenció especial als aspectes relatius a les competències locals, el finançament, els equipaments culturals i la governança compartida del sistema cultural.

Des de l'FMC compareixem per manifestar el nostre suport general al Projecte de Llei de drets culturals de Catalunya, en tant que suposa un pas endavant en el reconeixement de la cultura com a bé essencial i com a dret fonamental, i en la necessitat de dotar el sistema cultural d'un marc de drets, deures i garanties més clar, més exigent i més coherent amb la realitat social del país.

En aquest sentit, valorem especialment que el text parteixi d'una concepció de la cultura com a element de cohesió, d'integració i d'identitat, i que incorpori una visió transversal que connecta els drets culturals amb l'educació, la inclusió social, la diversitat, la igualtat, la sostenibilitat i l'accessibilitat universal.

La cultura ha de situar-se al centre de les polítiques públiques com a servei essencial i com a quart pilar de l'estat del benestar, atès el seu paper en la cohesió social, la qualitat de vida i l'equilibri territorial dels pobles i ciutats. En aquest sentit, les administracions públiques, dins dels seus respectius marcs competencials, han de cooperar per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés a la cultura i el seu gaudir en llibertat. La cultura és també una eina de convivència, de projecció del territori i de dinamització de les economies locals, especialment a través del patrimoni, els festivals artístics i el calendari festiu, així com del teixit associatiu cultural arrelat a cada municipi.

Els drets culturals només es poden garantir plenament des de la proximitat. És als municipis on la ciutadania accedeix quotidianament a la cultura a través de les biblioteques, els centres culturals, els teatres, les escoles de música, les festes populars, els equipaments patrimonials i el teixit associatiu. Els ajuntaments són, per tant, la primera porta d'accés als drets culturals i els principals responsables de fer-los efectius en la vida quotidiana de les persones. Qualsevol política pública orientada a garantir aquests drets ha de reconèixer aquest paper essencial del món local.

Així mateix, entenem que la cultura és un dret de totes les persones i que aquest dret només és efectiu si es garanteix l'accessibilitat real amb independència de la situació socioeconòmica o del lloc de residència. Per això, calen línies d'ajut específiques per als col·lectius més vulnerables i una atenció prioritària al desequilibri territorial en matèria d'equipaments i producció cultural. Des de l'àmbit local, el suport del Departament de Cultura resulta imprescindible, especialment per als municipis amb menys població, tant en recursos econòmics com en oportunitats de creació artística, connectivitat digital i disponibilitat d'equipaments polivalents que facilitin la producció, l'exhibició, la lectura pública i els aprenentatges artístics.

També volem posar en valor el paper del món associatiu i de la diversitat cultural. Catalunya és una terra d'acollida i d'interculturalitat, i el seu ecosistema cultural reflecteix una gran pluralitat d'entitats, associacions, ateneus i iniciatives de cultura popular i tradicional. Tota la cultura feta a Catalunya, amb independència de la llengua d'expressió o de l'origen dels creadors, s'ha de reconèixer com a cultura catalana, sempre que es mantingui dins dels valors democràtics i del respecte a l'ordenament jurídic vigent. Aquesta diversitat s'ha de protegir i fomentar, perquè és una expressió directa de la cohesió i la vitalitat cultural del país.

Finalment, considerem que la cultura és també una eina educativa i social de primer ordre, capaç d'impulsar el pensament crític i d'enriquir el sistema educatiu amb una mirada transversal, inclusiva i diversa. Per aquest motiu, les administracions han de promoure, dins dels seus àmbits competencials, la connexió entre cultura i educació, amb perspectiva de gènere, intercultural i global, i amb reconeixement de totes les aportacions que han contribuït al desenvolupament de l'art i la cultura tal com els entenem avui.

Pel que fa al dret a l'educació i la formació artística, l'FMC considera necessari garantir la participació de la Generalitat en el finançament de les escoles d'arts escèniques i musicals de titularitat municipal, d'acord amb el marc educatiu vigent i amb els precedents de col·laboració institucional que han existit en aquesta matèria. La sostenibilitat d'aquests centres no pot descansar exclusivament sobre els ens locals, especialment quan es tracta de serveis d'alt valor cultural i educatiu que responen a una funció pública compartida.

Ahora, considerem molt rellevant que el Projecte de Llei reconegui la cultura comunitària i l'associacionisme cultural com a dimensions estructurals del sistema cultural, atès el paper fonamental que tenen els municipis, les entitats locals i el teixit associatiu en la promoció i la participació cultural arreu del territori. En efecte, els ajuntaments són l'administració més propera a la ciutadania i els qui coneixen millor la diversitat de realitats culturals existents al territori, així com les desigualtats d'accés, les mancances de serveis i les necessitats d'equipaments i de suport a la creació i a la participació cultural. Per això, la mirada municipal ha de ser present no només en la implementació de la Llei, sinó també en la seva governança i en el seu desplegament efectiu.

En relació amb el contingut del text, l'FMC vol posar en valor diversos elements especialment positius: el reconeixement del dret a la identitat cultural; la garantia del dret d'accés a la cultura en condicions d'igualtat; el dret de participació cultural; la protecció de la llibertat d'expressió, creació i difusió culturals; i l'impuls del dret a l'educació i la formació artística. Igualment, valorem que la norma abordi de manera expressa la situació dels drets laborals i econòmics de les persones que treballen al sector cultural.

També valorem positivament la voluntat de reforçar l'accessibilitat, la mediació cultural, la transparència, l'ús de dades obertes i la governança compartida del Sistema Cultural de Catalunya, perquè tot plegat pot ajudar a millorar la planificació, la coordinació institucional i l'avaluació de les polítiques culturals. Aquesta arquitectura normativa pot ser especialment útil per als ens locals, que sovint són els primers responsables de la prestació, l'organització o el suport directe dels serveis i equipaments culturals de proximitat.

Els governs locals són a més d'administracions gestores d'equipaments o programes culturals, agents actius de creació, promoció i innovació cultural, impulsors de projectes comunitaris, dinamitzadors del patrimoni local i promotors de la participació ciutadana. La vitalitat cultural de Catalunya s'explica, en gran mesura, per la tasca sostinguda que desenvolupen els municipis arreu del territori.

Ara bé, també considerem imprescindible formular algunes observacions perquè la Llei pugui desplegar-se amb plena eficàcia i amb seguretat jurídica, especialment en allò que afecta les administracions locals, els equipaments municipals i el finançament de les noves obligacions que la norma incorpora.

En primer lloc, és necessari que el desenvolupament reglamentari i els instruments d'aplicació de la Llei tinguin en compte el principi d'autonomia local i el de suficiència financera, de manera que les obligacions que s'imposin als ens locals vagin acompanyades dels recursos econòmics, tècnics i humans corresponents. L'ambició material del text normatiu no es veu prou corresposta per una previsió prou clara i robusta de finançament per als ens locals, donat que, com dèiem, el projecte de Llei atribueix noves obligacions als ajuntaments i a la resta d'administracions locals en matèria de plans d'accés, accessibilitat, mediació, participació, gestió d'equipaments, recollida de dades, formació, difusió i seguiment, però no concreta amb prou detall quins recursos econòmics, tècnics i humans es destinaran a fer-les efectives. Aquesta manca de concreció és especialment rellevant perquè moltes de les obligacions previstes tenen un cost estructural i continuat, i no merament puntual. Sense un sistema de finançament específic, estable i finalista, el risc és que el desplegament de la Llei recaigui desproporcionadament sobre els municipis, amb una afectació desigual segons la dimensió, la capacitat fiscal i la disponibilitat organitzativa de cada ens local.

En aquest sentit, el compromís de situar el finançament públic de la cultura en un lliandar mínim del 2% del pressupost de la Generalitat és una previsió rellevant i positiva, però cal garantir que aquest esforç financer es tradueixi també en mecanismes estables de cooperació i de corresponsabilitat amb el món local, especialment per als municipis petits i mitjans, i per als territoris amb menor densitat d'equipaments i serveis culturals; el projecte normatiu hauria de concretar, amb més precisió, com es finançaran les noves obligacions i com es garantirà que el seu desplegament no recaigui de manera desproporcionada sobre els ajuntaments.

Per això, entenem que el projecte de Llei s'hauria d'acompanyar d'una memòria econòmica realment detallada, amb una valoració completa de l'impacte sobre les finances locals i amb la determinació dels mecanismes de compensació necessaris. Sense aquesta previsió, el text corre el risc de convertir un reconeixement normatiu dels drets culturals en una norma d'execució desigual, condicionada per la capacitat pressupostària de cada ens local.

D'altra banda, la previsió relativa als equipaments culturals de titularitat pública i privada, les xarxes i sistemes, i el Pla d'equipaments i serveis culturals de Catalunya, hauria d'articular-se amb una perspectiva territorial equilibrada, atenent la realitat diversa dels municipis i la necessitat de garantir l'accés a la cultura al conjunt del país, amb especial atenció als entorns rurals i als barris amb mancances estructurals.

Pel que fa al sistema de governança, valorem positivament la creació de mecanismes de cooperació i participació, com ara el Consell de la Mancomunitat Cultural de Catalunya, la Taula de Participació Cultural i el paper del CoNCA. Tanmateix, considerem que la representació del món local i la participació de les entitats municipalistes haurien de quedar definides amb la màxima precisió en el text legal, i no dependre excessivament del desplegament reglamentari posterior.

Pel que fa al sistema integral d'informació cultural, compartim la necessitat de millorar la transparència, la difusió de dades i l'avaluació de les polítiques públiques. Aquesta orientació pot contribuir de manera significativa a una millor planificació cultural local i a una distribució més eficient dels recursos públics, sempre que es garanteixi la interoperabilitat i la utilitat real de la informació per als ens locals.

Igualment, considerem encertat que la Llei incorpori mesures específiques sobre accessibilitat, lectura fàcil, llengua de signes catalana, braille, mediació cultural i ús de tecnologies digitals, perquè aquestes eines són imprescindibles per fer efectius els drets culturals de tota la ciutadania, especialment de les persones amb discapacitat, la gent gran, els infants, el jovent i els col·lectius en situació de vulnerabilitat.

Finalment, l'FMC vol remarcar que la Llei només assolirà plenament els seus objectius si es desplega amb cooperació institucional, amb finançament suficient, amb seguretat jurídica i amb una veritable corresponsabilitat entre Generalitat, administracions locals, equipaments, entitats i comunitat cultural.

Per aquest motiu, el món local ha de ser reconegut com un actor estratègic del Sistema Cultural de Catalunya i participar de manera activa tant en la governança com en la planificació i l'avaluació de les polítiques culturals. Aquesta participació ha d'anar acompanyada dels recursos econòmics, tècnics i humans necessaris per garantir una aplicació efectiva, equilibrada i sostenible de la Llei a tot el territori.

La cultura és un dret de ciutadania i, alhora, una eina de cohesió social, de desenvolupament comunitari i d'equilibri territorial. Garantir els drets culturals significa, necessàriament, reforçar la cultura de proximitat i reconèixer el paper fonamental que exerceixen els ajuntaments en la seva promoció i garantia.

La garantia efectiva dels drets culturals requereix reconèixer el municipalisme com un actor estratègic del sistema cultural català. Sense la participació activa dels ajuntaments, sense el seu coneixement de les realitats territorials i sense els recursos necessaris per exercir les seves funcions, el desplegament dels drets culturals difícilment podrà assolir els objectius d'equitat, proximitat i cohesió que inspira aquesta llei.

Per tot això, l'FMC reitera el seu suport general al Projecte de Llei de drets culturals de Catalunya i demana que, en el tràmit parlamentari, es preservin els seus elements estructurals, alhora que s'hi incorporin les precisions necessàries per garantir la participació efectiva del món local, l'adequada dotació de recursos i una aplicació territorialment equilibrada i socialment inclusiva.

Els drets culturals es reconeixen a la Llei, però es garanteixen des dels municipis.

Moltes gràcies»

16 de juny de 2026